

# BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

## PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:  
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

## PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin  
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte  
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiune

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la  
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

## Cuvântarea.

rostită de Prea Sântia Sa, părintele Episcop al  
Aradului *Iosif Goldiș*, la deschiderea sesiunii or-  
dinare a sinodului eparchial aradan din 1900.

*Christos a inviat!*

*Domnilor deputați!*

Din voia Sinodului nostru eparchial și grația  
Maiestății Sale având eu prima dată ocasiunea de a  
conduce ca episcop acest venerat Sinod, în ale cărui  
mâni sunt puse destinele diecesei, sum în deplina  
conștiință a responsabilității luate asupra-mi din mo-  
mentul, în care am îmbrăcat această demnitate; în  
conștiința că am sacre datorințe față de marile inte-  
rese ale clerului și poporului încredințat conducerii mele.

Ca să pot corespunde justelor așteptări ale  
d-voastre, am examinat trecutul, ca un fundament pe  
care împreună avem a edifica mai departe; și am să  
constat, că rezultatul, după cele zece perioade sino-  
dale ce au expirat, nu stă în proporție cu timpul de  
31 de ani, nici cu sacrificiile aduse.

Între greutățile, cu cari avui a mă lupta de loc  
la începutul activității mele, este lipsa de puteri mun-  
citoare chiar în centru la consistorul arădan, încât  
sunt silit a repeți cuvintele Înalt Prea Sfințitului  
meu antecesor, pronunțate aici la începutul archiepiscop-  
sătoriei Sale, înainte cu 24 de ani, zicând: „Domni-  
lor, nu am oameni!“

Deci, și pentru acest interval scurt, ce era până  
la Sinodul, ce astăzi s'a întrunit, spre a pute arăta  
ceva rezultat, m'am îngrijit de referenți ajutători, de  
fisci onorari, secretar și canceliști, precum aceasta se  
va vedé din rapoartele Consistorului arădan; aplicat-  
am pe aceia, la cari am întimpinat bunăvoință de a  
lucra în mod provisor, fără a îngreua budgetul  
Consistorului.

Eu altecum și astăzi conduc diecesa cu aceleași  
Consistorii, eu cari a condus-o antecesorul meu; eu  
Consistorii, cari nu sub a mea conducere și presidiu

au fost restaurate, și, din incidentul unor insinua-  
țiuni, declar, că nu aș sta la înălțimea chemării, dacă  
aș căuta la principiile politice, ce poate avé unul și  
altul ca cive liber al statului; căci biserica este și  
trebuie să fie condusă de principiile neștrămutabile ale  
iubirii reciproce, a cărora directivă ni-a desemnat-o  
Christos.

Sper, că d-voastre ca Sinod, la rândul său, veți  
alege persoane cât mai apte de a lucra, iar eu, pen-  
tru viitor mă voiu îngriji de o sucreștință, dela a  
căreia activitate tot mai mult să atérne mersul dorit  
al lucrurilor; căci dacă centrul e defectuos și slab,  
defectuos și slab va fi organismul întreg al diecesei,  
fără de care eparchia ar fi o corabie cu căpitan, dar  
fără de trebuincioșii marinari. Constat adevărul, cu  
privire la multele noastre afaceri, că „*Secerișul e  
mult, dar lucrătorii sunt pușini.*“ (Mat. IX, 37.  
Luca X, 2).

Dacă facem o reprivire peste trecutul sinodali-  
tății noastre de 31 de ani, trebuie să constatăm și  
aceea, că în cele materiale, prin despărțirea și des-  
păgubirea noastră de către sârbi, prin contribuiriile  
anuale de suflet, prin centralizarea sesiunilor dela  
parochiile vacante, prin dotațiunea din partea statului  
și alte isvoare de care e mult bine-meritat Înalt Prea  
Sfințitul meu antecesor — în fața lumii ne-am aran-  
jat în mod destul de autoritativ; dar dacă vom căuta  
ceva mai riguros la progresul nostru intelectual și  
moral, vom deveni în poziția satirului lui Isop, când  
la figura cea frumoasă dela modistă, vèzènd ceafa  
goală, a exclamat: „*Pulchra species, sed nullum ce-  
rebrum habet!*“

Trecènd dela gremiu, cu mulțumire sufletească  
caut la acei preoți și învățători ai noștri, cari stau  
la înălțimea chemării; dar mă supără tot-odată vè-  
zènd la foarte mulți adènc înrădăcinate unele rele,  
ce reclamă o cură radicală.

Sinodul nostru eparchial din anul 1890, Nr.  
112 a dispus: „*a se culege informațiuni din fie-  
care comună despre suferințele, slăbiciunile, datinile*

rele respective patimile, de cari suferă poporațiunea peste tot și în parte."

Atât din contemplațiunea-mi proprie, cât și din date oficioase, de când am primit archiepiscopatul acestei diecese, m'am convins despre mai multe rele, ce bântuiesc tocmai pe nemijlociții conducători și păstori sufletești ai poporului; așa rele sunt, că unii preoți nu âmbă în reverenzi, nu țin regulat sânta liturgie în Dumineci și sârbători, sau liturgisesc superficial, ma nu țin sârbătorile prescise;

Înmormântarea o concred învățătorului sau cantorului după datina calvinească;

Nu dau învățături poporului prin predici: de unde, ca urmare naturelă, se naște superstițiunea, necredința în Dumnezeu și sporirea sectei anabaptiștilor (nazarenilor sau pocăiților);

Ca directori locali și naturali nu se interesează de școală, a căreia urmare este influința altor elemente și graduata sporire a școalelor străine;

Fără concediu părăsesc parochiile pe timp mai îndelungat;

Preoții între sine și cu învățătorii trăesc în ceartă și mulți, cu ocolirea Consistoriilor, caută lecuire la forurile civile;

Cei inferiori față de superiori, cei ineri față de bătrâni nu sunt cu cuvenitul respect ș. a.

Deci precum multe datini rele ale școlarilor dovedesc slăbiciunea învățătorului: așa datinele rele în popor constată slăbiciunea preotului.

Împăratul Iosif II, căruia mult îi zăcea la inimă păstorirea sufletelor în țară, a zis că: „Preotul e pentru țărani totul: învățător, părinte, mântuitor, ori — ruinător.“

Dacă lucrarea unei armate este armonică, este pentru că conducătorii ei toți sunt conștienți de chemare; că există disciplină obligătoare pentru toți de sus până jos; căci fără disciplină nu e ordine, unde nu e ordine, nu e înaintare; ordinea o temeiul moralului.

Lipsa de disciplină e cauza tuturor relelor în ori ce conducere, cu atât mai ales în conducerea poporului; unde păcatele lăsării și ale facerii de o potrivă rod la tulpina arborelui vieții noastre bisericesti naționale.

Accentuez deosebit decorul portului și cele două datorințe principale: de a învăța poporul și de a administra sântele Taine precum și procederea solidară în conducere, pacea și buna înțelegere între preoți și învățători.

Portul preotesesc la o parte însemnată a clerului din districtul ambelor Consistorii e înlocuit cu cel civil în așa măsură, în cât unii preoți să încumătă chiar serviciul dumnezeesc a-l face sau a se presenta și pe la superiorități fără reverență, deși aceasta e haina cuvenită și prescisa pentru tot preotul, căci zice Sinodul ecumenic VI. în canonul 27: „Precum ostașii și civilii au îndatorire a purta veștminte prescise pentru diregătorii lor: așa și preoții să

obligă a purta haine obicinuite preotesți, fie că petrec în cetate, fie că călătoresc. Cei ce nu observă aceasta, se pedepsesc cu suspendere.“

Reverenda îi face pe păstorii sufletești înaintea publicului reverenzi și reverendissimi, căci Dumnezeu vede inima și răunchii, dar lumea judecă mai mult după exterior. Atât în funcțiuni, cât și în societate toți preoții stau sub aceeași lege în privința decorului.

Se zice în repoarte ca scuză, că așa numiții anabaptiști sau pocăiți nu voesc a asculta predica, și așa nu se pot capacita și abate dela calea cea rătăcită. Se zice și aceea, tot ca scuză, că cauza viețuirilor nelegiuite în popor este necredința în Dumnezeu.

Din rapoartele despre starea învățământului m'am informat, că unii preoți ca directori locali nu se interesează de școală, ma nici nu o cercetează, necum să catechizeze sau cel puțin să controleze propunerea religiei.

Între asemenea împrejurări nu e mirare, dacă credința în popor slăbește; dacă cu ea tot odată slăbește legătura și reciprocitatea iubirii între popor și părintele lui sufletesc, și treptat se viresc influințe străine, ca și anabaptismul, ce inspiră superiorității diecesane îngrijiri serioase, și reclamă aplicarea măsurilor celor mai energice pentru sanarea rēului.

E lucru notoric, că o parte însemnată a preoților noastri nu luminează poporul prin predica, scuzându-se, că n'are cui predica, căci poporul nu cercetează Biserica și nu-i place a asculta predica, și altele.

Aci trebuie să accentuez culpabilitatea scusei și lipsa de conștiința vocațiunei preotesți, căci serviciul altarului numai îmbinat cu al amvonului este complet. Serviciul divin numai atunci poate fi în adevăr edificător pentru sufletul și inima poporului, dacă e însoțit de învățătură.

Unde poporului nu-i place predica, e semn că-i lipsește creșterea; lipsește în prezent zelul bunei conduceri, focul inimei arzătoare pentru înaintarea poporului — acel foc, pe care în forma limbilor de foc l'au avut Apostolii prin Duchul sfânt și successiv îl are tot preotul. Focul din fire luminează, încălzește și curăță; asemenea și limba preotului, după chemare trebuie să lumineze mintea, să miște inima și să îndrepte moravurile poporului, după îndrumarea apostolului, care zice: „Iar' tu priveghează întru toate, pătimește rēul, fă lucrul evangelistului, slujba ta fă-o deplin. (If. Tim. IV. 5.)

„Admonițiunile noastre totuși trebuie să aducă fructe — zice sft. Ioan Crisostom, — dar supunând, că cei rătăciți și după aceasta învățătura vor continua traiul vieții de mai nainte: noi pentru aceea totuși nu trebuie să încetăm a le da învățătură. Fântâna dă apă și dacă aceasta nu o cară nimenea; isvoarele isbucnesc și dacă nu scoate nimeni apă din ele. Tocmai așa trebuie și cuven-

tătorul să-și pună în lucrare toate puterile chiar și atunci, dacă nimeni nu le ia în socotință; și dacă cel ce te arde, nu va primi sămânță aruncată prin tine, și nu va da roada ascultării, atunci tu vei avea meritata răsplată înaintea lui Dumnezeu, iar răsplata-ți va fi chiar așa de abundanță, de și nu te ascultă, cași cum ar fi dacă l'ai fi mișcat: tu 'ți ai făcut datorința" (I. omil. S. Lazar).

Buna conducere cu fapta și cu cuvântul sunt adevăratele mijlociri, prin cari preotul poate aduce la cunoștința de Dumnezeu cu timpul și pe cei mai îndărătnici și scâpetați oameni. Ochii, cari s'au datat cu întunerecul, nu pot suferi lumina dintr'odată; această lege a naturei are loc și în privința luminării minții. Acest mod l'a întrebuițat Ch. Mântuitorul nostru, Ss. Apostoli și toți dascălii bisericei. Cu aceste mijloace s'a zidit biserica lui Christos, numai prin acestea se poate și susține.

Avem, domnilor, școli confesionale moderne, arangiate după prescripțiile legii, provăzute după jurstările materiale ale poporului cu dotațiunea cuvenită, avem reuniuni învățătoarești, îndreptățite de a ușura mersul învățământului poporal.

Dar' pe cât ne bucurăm de acestea, tot în așa măsură ne întristează nepăsarea de biserică și relegiune a acelor învățători ai noștri, cari în număr tot mai mare ne părăsesc și trec la stat, și biserica păgubită, care 'i-a născut și crescut, în neputința sa are numai să strige: „*Oleum et operam perdidit!*“

Este de dorit, ca sfera de activitate a reuniunilor să fie sub auspiciile acestui sinod mai bine prescise și controlate; ele trebuie să se rețină de la ori ce paș heterogen scopului lor cultural; să nu se considere pe sine ca element social deosebit cu îndreptățirea, ca să fie ca atare reprezentate în sinoade și congrese, căci statutul organic nu recunoaște de cât cler și popor. La din contră, ar puté d. e. advocații și industriașii tot asemenea să se afirme ca elemente de sine stătătoare în biserică.

În urmă, domnilor, avem în biserică noastră încă un rău foarte amenințător, o lipsă mai mare de cât toate, lipsa bunei înțelegeri.

Și fiind că despre aceasta la deschiderea sinodului nostru eparchial din anul trecut, încă ca vicar episcopesc și președinte al Sinodului, 'mi-am spus vederile mele mai în detaliu: acum în urmă accentuez cu durere, că, din incidentul multelor certe degenerate deja în denunțări josnice, ce duc la ruină, 'mi-a zis un bărbat de stat, că nu am fi maturi pentru constituțiunea noastră bisericască atât de liberală! Și ca un memento zic și eu, Domnilor deputați, că un arbore cu mult succes poate contrasta catastrofelor venite din afară, ba pe cât e clătinat mai mult de vânturi, cu atâta mai adânc își plântă rădăcinile în pământ și se întărește; când însă se ivesc carii, ce-l rod înlăuntrul, atunci arborele slăbește și prin o mică suflare a vântului e trântit la pământ și pier.

După acestea, implorând ajutorul și binecuvântarea lui Dumnezeu asupra lucrărilor noastre, declar sesiunea Sinodului nostru eparchial ordinar pentru anul 1900 de deschisă.

## Cuvântarea

rostită de Prea Sântia Sa, părintele Episcop al Aradului **Iosif Goldis**, la deschiderea adunării generale a fondului preoțimii din diecesa Aradului.

**Onorată adunare generală!**

**Prea onoraților Domni protopresbiterii!**

**Onorați membrii ai adunării fondului preoțesc!**

Când pentru prima dată vă ved adunați în jurul meu în așa număr însemnat, când pentru prim dată vă ved întruniți sub presidiul meu ca episcop diecesan în adunare generală a fondului nostru preoțesc: mă simțesc cuprins de bucuria, ce o simte părintele văzându-și în jurul său adunați fii săi; și de aceea înainte de toate Vă salut cu salutarea bisericii noastre naționale: „*Christos a înviat!*“

Fiind vorba de adunarea generală a fondului, trebuie să permit, că de câte ori am cetit în statutele pasagiul despre aceasta adunare, de atâtea ori m'am ocupat cu întrebarea: dacă o asemenea adunare generală poate avea de scop numai censurarea socoților și contralarea administrării fondului preoțesc, ori că convenirea reprezentanților preoțimei în tot anul sub presidiul arhierului diecesan trebuie să aibă și alt scop, numai puțin însemnat decât controla administrării fondului? Și cu cât m'am ocupat mai des cu întrebarea, cu atât am devenit tot mai mult la convingerea, că întrunirea reprezentanților preoțimei în tot anul aici, în centru la episcopie nu poate avea de scop absolut numai censurarea socoților și contralarea administrării fondului preoțesc, și nu poate avea nici de aceea, că diecesa are fonduri și mai mari, și acele le administrează tot Consistorul, numai sub controla sinodului eparchial, fără să aibă și alt organ de controlă, cum este rezervat pentru fondul preoțesc; ci dacă s'au admis și susținut și în statutele vechi și în cele noauă votate în anul trecut de adunarea generală a preoțimei: aceasta s'a făcut pentru aceea, ca episcopul să aibă ocaziune de a veni în coatingere deodată cu toți protepresbiterii și cu reprezentanții preoțimei din diecesă, pentru ca afară de obiectele pentru adunarea generală, să se poată consulta cu preoțimea și asupra altor obiecte de interes pentru întărirea și prosperarea bisericii.

Și până ce revin la asemenea afaceri, permit, că sinodul nostru eparchial, precum veți fi aflat și din statutele comunicate, a aprobat cu bunăvoință modificările combinate de on. adunare și propuse de ven. noastre Consistorii, iar aceasta aprobare este cea mai bună dovadă, că reprezentanții poporului deopotrivă cu reprezentanții clerului, întruniți în sinod, au salutată și salută cu bunăvoință esistența acestui fond,

căreia bunevoiențe și onorata adunare, și fiecare preot în special este chemat a-i da răsune prin interesare tot mai mare față de sporirea și întărirea fondului, dar în același timp și pentru a-și împlini tot mai mult datorința față de poporul păstorit și prin aceasta față de sf. noastră biserică.

Trebue însă să adaug, că enorma restanță de taxe nu a fost motivată nici până acum, și nu a făcut, nici nu face onoare preoților restanțieri cu asemenea taxe; pe viitor însă ar pute fi și mai puțin motivată neglijarea răspunderii taxelor anuale, pentru că acum, precisată fiind cvota de ajutorare a văduvelor și orfanilor, nici unul nu se va mai pute folosi de pretețul, adus până acum ca motiv, că de aceea nu plătește, că nu știe ce drepturi sunt asigurate pentru văduve și orfanii lui.

Folosind ocaziunea convenirii noastre de astăzi, nu pot să nu dau expresiune îngrijirii mele pentru viitorul bisericii, și aceasta și din motivul constatat cu durere, în scurtul timp al episcopiei mele, că între alte rele, ce împedecă mersul regulat al afacerilor, am mai constatat în prea multe locuri neînțelegeri condamnabile, între preoți, între acestia cu învățătorul, cu poporul și viceversa, și aceste împrejurări ne-au neliniștit cu atâta mai tare, cu cât ura și pisma i-au orbit pe unii și alții, încât nici n'au încercat lecuire la forul competent bisericesc, ci au recurs deadreptul la forul civil și criminal — un lucru care numai onoare nu face clerului și învățătorimei noastre.

Și în trecut au fost certe și împărecheri, dar n'au degenerat în așa ură și răsunare, și oamenii n'au cercat satisfacere la forurile civile, ci au cerut satisfacere la forul competent bisericesc.

Îngrijire mare ne cuprinde și ivirea în multe comune frunțase a sectei nazarenilor, baptiștilor și anabaptiștilor, ieșirea unora din confesiune și rămânerea multor poporeni numai cu contractul civil fără a conține și cununia bisericească, cari lucruri nu se pot califica de altă, decât de receala poporului față de biserică și instituțiunile ei.

Este drept, că biserică noastră dela începutul întemeierii a avut să se lupte cu diferite secte și persecuțiuni și totuși a ieșit învingătoare; și dacă cu toate acestea ivirea recelei și indiferentismului religios, manifestat în cele espuse, ne face îngrijiri, aceasta se motivează cu împrejurarea, că precând în trecut biruința bisericii asupra gonacilor a fost rezultatul zelului apostolic al preoțimei de atunci: astăzi ivirea unor atari aparițiuni se pune tocmai în contul preoțimei, că nu și-ar împlini cu zel și interesare misiunea pastorală.

De aceea, la aceasta primă adunare sub conducerea mea ca arhieru, vă atrag la toți atențiunea la cele de mai sus, pofindu-vă și rugându-vă ca fie-care în cercul său să facă a se delătura asemenea bănueli, adânc vătămătoare pentru prestigiul preoțimei și păgubitoare pentru biserică noastră.

Trebue să vă atrag deosebită atențiune la împrejurarea, că însuș ajutorul, ce-l va da statul pentru întregirea dotației, numai așa va fi spre binele și întărirea bisericii, dacă fie-care preot își va ține de datorință plăcută a păstorii tot mai bine poporul, dacă fie-care își va împlini tot mai punctual și mai cu evlavie servițiunile în și afară de biserică, și dacă organele chemate vor esecia tot mai mult controla recerută.

Vă atrag atențiunea la aceste cu atât mai vârtos, cu cât la dincontră poporul nostru și așa în multe locuri e scăpătat materialmente, nu încuroso contribuie la susținerea beneficiaților săi; și dacă preotul nu-l va îndupleca și captiva prin purtare blândă și părintească, va încerca substragerea susținerii preotului pe motivul, că îl dotează statul, fără considerare la suma ajutorului.

Atingând aceste în liniamente generale, vă rog să le luați la inimă și să le comunicați și celorlalți frați preoți spre luare la cunoștință și acomodare.

După cari dechiar adunarea generală a fondului preoțesc pentru anul 1900 — de deschisă.

## Adunarea generală a fondului preoțesc.

Adunarea generală ordinară a reprezentanților preoțimei diecesane pentru fondul preoțesc s'a ținut de asta dată Sâmbătă, la 15/28 Aprilie a. c. în sala consistorială sub presidiul P. S. Sale Domnului Episcop diecesan, carele, profitând de ocaziunea aceasta când pentru prima dată stă în fruntea acestei adunări, ca și Episcop, nu se mărginește numai la îndatinata salutare formală și la a-și face reflexiunile la mersul administrativ al fondului preoțesc, ci, dând expresiune îngrijirii Sale pentru viitorul Bisericii, atinge mai multe puncte de interes vital pentru existența Bisericii.

La cuvântul de deschidere, protopresviterul Radnei, Vasile Beleş, salută Înaltul Presidiu în numele preoțimei cu o alocuțiune, din carea transpiră tributul de reverință și recunoștință, cu cari datorește preoțimea — P. S. Sale pentru părinteștile povețe, enumerate în discursul de deschidere. „Suntem convinși, din părinteștile apăsări din cuvântul de deschidere, zice părintele protopop vorbitor, că fondul nostru preoțesc va înflori sub părintescul scut al P. S. Voastre; noi Te vom urma, și bunul Dnmnezeu va binecuvânta curatele noastre străduințe și sacrificii.“

Urmează apoi constituirea biroului ad hoc al adunării. Înaltul Presidiu chiamă la conducerea protocolului pe părintele protopop al Chișineului, Dr. Ioan Trailescu. Apoi, după ce cu anul curent s'a început un nou period și după ce s'au efectuat alegerile îndatinate a reprezentanților preoțimei în toate protopopiatele diecesei, se cetesc protocoalele alegerilor și cei aleși sunt dechiarăți din partea adunării

de verificați pentru noul period constituțional de trei ani : 1900, 1901 și 1902.

Pe baza listei membrilor se constată, că adunarea e capace a aduce concluse valide și după constituirea formală biroului adunării, aclamați fiind de notari pe noul period protopresviterii : Chișineului Dr. Ioan Trailescu și al Belințului Gerasim Sârb, se începe desbaterea agendelor, ce cad în competența adunării. Comisiunea de trei, constătătoare din protopopii Vasile Beleş, Ioan Trailescu și protopopul Șiriei Giorgiu Popoviciu, își cetește referada, din carea rezultă, că starea fondului a fost cu finea anului 1899

intratele anului 1899 au fost	351.364 fl. 18 cr.
	49.691 „ 86 „

de tot :	401.056 fl. 04 cr.
----------	--------------------

eșitele anului 1899 au fost	27.384 „ 28 „
remâne deci :	373.671 fl. 76 cr.

cași fond cu finea anului 1899 și se constată, că în comparație cu anul precedent fondul a crescut cu 22,307 fl. 58 cr., ceea-ce adunarea cu plăcere ia la cunoștință.

Urmând punctul 2-al raportului, comisiunei censureătoare referază, că a scontrat cassa, libelele de depuneri, obligațiunile despre împrumuturi și hârtiile de valoare, pe cari toate le-a aflat în ordine și consonanță cu rațiociniul, în urmarea cărora propune aprobarea socoții fondului preoțesc de pe anul 1899 și înaintarea ei la Ven. Sinod eparchial spre supra-revisiune și darea absoluturului pe lângă cautela recerută pentru senatul epitropesc ; ceea-ce adunarea generală și primește.

S'a mai pertractat chestia cotei de ajutoare, ce au a se împărți în anul 1900 celor avisați și îndreptățiți la ajutor din fondul preoțesc.

Cu privire la restanțele din tacele de membru la fond, de pe teritorul Consistorului arădan, în suma de 17.279 fl. 95 cr., și de pe al celui orădan în suma de 5.420 fl. 50 cr. în total 22.700 fl. 44 cr., precum cu privire și la alte soiuri de restanțe : adunarea renoește conclusele sale anterioare, relative la stricta incasare a acelor.

## Archiepiscopul și Metropolitul

### ANDREIU Baron de ȘAGUNA.

(Discurs de recepțiune rostit la 13/26 Martie 1900 de P. S. Sa Episcopul Nicolae Popea în ședința solemnă a Academiei române sub președința M. S. Regelui Carol.)

(Continuare.)

Împlinindu-și Șaguna misiunea la București și restaurându-și în cât-va sănătatea, porni la drum mai departe spre Cernăuți. În Cernăuți petrecu mai multe zile la ospitala familie a Hurmuzăkeștilor, aflându-se în mijlocul acestora ca acasă. Dar o minunată coincidență se întâmplă aici. Bărbatul național Barițiu tocmai atunci se află și el acolo arestat din partea

Rușilor. Spre norocirea lui, sosirea lui Șaguna în Cernăuți la moment a fost foarte bine venită, căci fără de intervenirea acestuia la locurile competente, atât în Cernăuți cât și la Olmütz, la Ministrul-președinte, Principele Schwarzenberg, cine scie ce s'ar fi ales de bietul Barițiu. În sfârșit, *per varios casus*, post tot discrimina rerum, sosi în 4 Februarie la Olmütz.

Indată după sosire, el avu audiență la Maiestatea Sa Impăratul, fiind foarte bine primit, dându-i-se cele mai imbucurătoare promisiuni pentru națiune. După aceea, adunându-se și cei-lalți deputați, se prezentară a doua-oară cu toții la împăratul, așternând petițiunea comună, la care iarăși primiră cele mai asigurătoare promisiuni.

Intreg anul acesta până către toamnă, după liniștirea turburărilor în patrie, el îl petrecu în Olmütz, Praga, Viena, desvoltând cea mai mare activitate în toate direcțiunile.

E foarte interesant a cunoaște mai de aproape activitatea lui Șaguna din timpul indicat, pentru că ea privește exclusiv cauza comună națională și revărsă o completă lumină asupra lucrurilor și împrejurărilor din punct de vedere politic-național. El nu perdū din vedere nici o ocaziune bine-venită, de a o folosi în interesul cauzei celei drepte române. El nu încetă a interveni pretutindenea, unde cerea trebuința, cu puterea morală și autoritatea episcopală, pentru a trage atențiunea, a câștiga influența binefăcătoare a bărbaților competenți și a asigura astfel rezultatul cel mai bun posibil năzuințelor române. Aceasta se poate vedé din propriile lui acte originale, pe cari esactitatea și diligența dănsului isbutiră a ni le păstra încă nealterate și pe cari, în interesul adevărului, al istoriei naționale și al propriei sale justificări, datori suntem a le scoate la lumina zilei, ca pe unele cari clarifică pe deplin situațiunea și arată cursul cel adevărat al cauzei naționale fără șovăire.

Ca să amintesc totuși vre-o câte-va, notez aici că mai întâiu se adresă el către comandantul militar din Transilvania, Baronul Puchner, încunostințându-l și pe el despre sosirea sa la Olmütz.

Iar a doua scrisoare, expediată nu mult după aceasta către aceeași persoană, are conținut admirabil și foarte pătrunzător. El zice :

„Adinc mișcat de înflorătoarele scene ne mai auxite și de pustiirile cele barbare, cari bunăstarea Ardealului o nimiciră pe veacuri înainte și cu deosebire pe biata națiune română, lipsită din toate părțile de vre-un ajutor, o aduseră aproape la totală ruină — nu mai pot rezista îndemnului inimii mele rănite până în fund, de a nu mă adresa către Escelenția Ta, ca către acela care mai mult decât toți alții ești în stare a turna balsam mângăietor peste ranele sângerânde ale acestei națiuni neclintit credincioase.

„Escelenția Ta îți vei aduce aminte de purtarea cea esemplară a națiunii noastre, calomniată din partea celor-lalte de o massă crudă, sâlbatecă și lipsită de toate simțemintele nobile, — de acea purtare fără păreche a ei în adunarea din Blaj în luna lui Maiu, care trase ad-

mirațiunea Escelenției Tale și dădă ansă la raportul Escelenției Tale către prea înaltul Tron, onorabil pentru întreaga națiune.

Această conștiință mă silește a Te conjura pe Escelenția Ta, în puterea oficiului meu de păstor sufletesc, ca . . . peste tot pentru națiunea română să fii aceea ce Escelenția Ta ai promis în luna lui Maiu — un înger păzitor! etc.“

În 7 Aprilie 1849 se adresă Șaguna către Colonelul Urban, care pe atunci se afla în Bucovina, iară până la trecerea armatei imperiale în România, el lupta în Transilvania ca comandant al unei trupe de armată și al grănicerilor români, un bărbat cu influență și bun cunoscut al dănsului — cu o scrisoare, în carea, comunicându-i petițiunile Românilor în copie, îl ruga pentru sprijinirea cauzei române, pe lângă notificarea că el, Șaguna, l'a propus Ministrului-președinte, Principele Schwarzenberg, pentru a-l promova de General și a-l numi comandant suprem al trupelor din Transilvania.

Tot în timpul acesta el se adresă cu scrisoare și către comandantul armatei imperiale în Ungaria, Principele Windischgrätz, în interesul cauzei române și în special „pentru organizarea și înarmarea gloatelor române și pentru susținerea principului egalei îndreptățiri, promisă de Majestatea Sa tuturor popoarelor austriace.“

(Va urma.)

## Cartea circulară

a unei sfinței sobornicești și apostolești Biserici.

(Continuare)

§. 14. Fericirea Sa zice (foia 10 rând 12), cumcă Corinteni la întemplantarea împărechierii celei între ei ivite au năzuit la Climent papa Romii, carele, prejudicând lucrul, a trimis către dănsii o scrisoare și ei au primit hotărîrea lui cu atâta cinstire, cât au procutit-o în Biserici. Însă aceasta întemplantare este foarte slabă dovedire a puterii papești în casa lui D-zeu, căci precum era atunci Roma mijlocul stăpânirii și scaunul împărățiilor, așa trebuia toată treaba, ori cât de însemnată, cum a fost și pricirea Corintenilor, trebuia acolo să se ceară, iar mai vârtos dacă a alergat vre-o parte dintre celelalte viitoare la mijlocul cel mai larg. Așa este și până acum. Patriarhii: Alesandriei, Antiochiei și Ierusalimului întru întemplantarea trebilor neobicinite și încălcite scriu Patriarhului din Constantinopol, pentru că cetatea aceasta e scaunul monarhilor și pe lângă aceasta are îniaietatea prin soboare îngăduită. De cumva se îndreaptă prin împreună lucrarea frățească, ceea ce se poștește spre îndreptare — aceasta e frumos; iar de nu, treaba aceea se predă ocăruiirii, precum se cuvine. Însă aceasta frățească împreună lucrare întru credința creștină nu se face pe socoata slobozeniei Bisericilor celor dumnezeiești. Aceasta se cuvine

a spune și în privința pildelor prin Fericirea Sa (foaia 9 rând 15, 17.) aduse din viața Sfinților: Atanasi cel Mare și Ioan-Gură de aur, adecă cumcă acestea pilde a folosinței frățești și întăietăților Episcopilor romani cuviincioase sunt Iulie și Inocenție, a căror următori poftesc acum dela noi să ne supunem lor spre stricarea dumnezeescului simbol, unde singur Iulie a arătat atunci neplăcerea sa către vre-o câțiva, pentru că ei turbură Bisericile prin îndepărtarea de dogmele dela Nicheia (Sozomen: Ist. biser. III. 7) și le-au amenințat lor, cumcă: „Nu-i va suferi, decumva nu vor înceta a introduce înoinri.“

În treaba Corintenilor trebuie încă și aceasta să se bage în samă, cumcă dintre cele trei Patriarhii, ce erau pe atunci, cea mai aproape și mai cumpenitoare pentru Corinteni a fost scaunul Romei, în cătro trebuiau dănsii după pravilă să meargă. Și așa nu vedem aici nimic ceva deosebit și desvârșitor pentru dreptul Papii spre stăpânire în Biserica lui D-zeu cea slobodă.

§. 15. La capăt grăește Fericirea Sa (foaia 20), cumcă al 4-lea Sobor a toată lumea (carele cu greșală se strămută prin dănsul dela Calchidon) după procutirea scrisorii Papii Leo I a strigat: „*Petru a zis aceasta prin gura lui Leo.*“ Lucrul a fost intru adevăr așa. Însă Fericirea Sa n'ar trebui să treacă cu vederea aceea, cumcă în fața acestor cuvinte rostite de SS. Părinți întru lauda lui Leo, pe cari acum și pentru sine le înțelege, Fericirea Sa a lăsat o împrejurare foarte de lipsă și lămurit arătătoare, cumcă vâlfa soborului a toată lumea este cu mult mai mare decât vrednicia, nu atât a Papii — cât și a Soborului, celui ce-l încunjură pre dănsul; deci scurt vom spune: cum s'au întemplantat în faptă.

Dintre cei 600 Părinți, cari, după cum se aude, au fost de față la soborul cel din Calchedon, de abia au fost 200 mai înțelepți dintre ei prin sobor însemnați, carii au putut pricepe înțelesul și însemnarea scrisorii lui Leo și nu numai să cerce, ci și să pună în scris cu subscrierea părerile sale despre aceea: oare, este dânsa dreptcredincioasă, sau nu? Aproape la 200 Părinți judecări deosebite se află despre scrisoarea aceea în descrierea Sesiei a 4-a acestui sobor și dânsese cuprind aceste în sine: Maxim, Eppul Antiochiei Siriei a zis: „Scrisoarea lui Leo, Sfântului Archi-Episcop al Romei celei stăpânitoare, este împreună-glăsuitoare cu învățătura credinții, ce s'a rostit prin cei 318 SS. Părinți dela Nicheia și 150, cari s'au adunat la Constantinopol, în Roma-nouă, și prin Sfântul Chiril în Efes, spre carea mă și subscriu.“

Încă și Teodorit, iubitorul de Dzeu Episcop dela Chirec (a zis): „Scrisoarea Sfântului Archiepiscop dela Roma, Leo, e împreună-glăsuitoare cu învățătura credinții, ce s'a rostit în Nicheia prin SS. și fericirii Părinți, și cu simbolul credinții celui în Constantinopol prin 150 Părinți alcătuit, și cu scrisoarea feri-



citului Chiril, și îmbunind (aflând de bună) susatinsa scrisoare, mă subscriu."

Și toți pe rând rostiră: „Este împreună-glăsuitoare scrisoarea! este asemenea scrisoarea!“ ș. a., — și numai după ce o aflară pe deplin împreună-glăsuitoare a fi cu SS. Soboare, și după ce deplin se convinseseră despre dreapta credință a ei, iar nu pentru aceea fiind că a fost scrisoarea Papii, rostiră ei, necruțând nici o laudă, acele însemnătoare cuvinte, cu cari se laudă acum Fericirea Sa. Însă de cumva ar trimite și Fericirea Sa nouă (mărturisirea credinții) împreună-glăsuitoare cu cea veche a celor 7 șapte soboare a toată lumea, în loc de a se lauda cu buna credință a înainte-mergătorilor săi, cea mărturisită prin cei de mai nainte Părinți ai noștri la soborul a toată lumea: atunci și Fericirea Sa s'ar pute lauda cu dreapta credință a sa, arătând în locul bunătății înainte-mergătorilor săi însași bunătatea sa. De cumva și câtva s'ar învoi Fericirea Sa a trimite pe cari-va 200 Părinți, cercând și judecând, se vor afla a fi împreună-glăsuitoari cu soboarele cele de mai nainte — deci și acum zicem noi — poate să auză și El dela noi păcătoșii, nu numai cuvintele: „Petru a zis nouă“ sau altceva mai prețuit, ci încă și așa fel de cuvinte: „Să fie sărutată sfânta mână, ce șterge lacrimile Bisericii celei sobornicești.“

(Va urma.)

## CALINDARIUL BISERICESC.

**Luni, 24 Aprilie.** Sf. mucenic Sava Stratilat; Prea cuv. maică Elisabeta; Sf. muc. Pasirac și Valentin; Eusebie, Neon, Leontie, Logion; Sf. noul m. Duca și Nicolae

**Marti, 25 Aprilie.** S. Apost. și Ev. Marc; păr. Macedonie patriarhul; Sf. muceniță Nichi; Prea cuv. 8 Părinți sihastri.

**Mercuri, 26 Aprilie.** Sf. muc. Vasilie Eppul Amasiei; Sânta Glafira; Prea cuv. Iusta; Cuv. Nestor.

**Joi, 27 Aprilie.** Sântitul muc. Simeon, Eppul Ierusalimalui; Cuv. păr. Ioan mărt.; Sântiții Apost. Aristarch, Marcu și Zinon; Sf. muc. Pamfilie.

**Vineri, 28 Aprilie.** Sf. apost. Iasen și Sosi patru din cei 70; Ss. muc. Dada, Maxim și Cvintilian; Sf. m. Zinon, Vitalie; Sf. muc. Eusebie; Sf. apost. Onisifor și Evod.

**Sâmbătă, 29 Aprilie.** Sf. 9 muc. din Cyzic: Teognis, Ruf, Antipatru, Teostih, Artema, Magnu, Teodot, Taumasie și Filimon; prea cuv. păr. Memnon mărt.

**Duminecă, 30 April.** Sf. apost. Iacov, sf. muc. Maxim; aflarea moaștelor sf. m. Vasilie, Eppul Amasiei; părintele Donat Eppul; Sfânta m. Argira.

## D I V E R S E.

\* **Dumineca Tomii.** Duminecă, în 16 Aprilie st. v., din incidentul deschiderii sesiunii din anul curent a sinodului nostru eparchial, la serviciul divin, ce a premers acestui act împreunat cu chemarea Duchului Sfânt, a pontificat I. P. S. Sa, Domnul Episcop diecesan, în asistența archimandritului A. Hamsea, protosincelilor: V. Mangra și Ioan Papp, a protopopilor T. Pacala, P. Miulescu și E. Moga, și a ierodiaconilor Dr. I. Suci și G. Bogoevici. După terminarea serviciului divin, și după deschiderea sinodului din partea înaltului presidiu în sala mare a institutului diecesan, a urmat constituirea interi-

mală a biroului sinodal, cetirea apelului nominal și prezentarea credenționalelor din partea deputaților aleși, desfacerea în secțiuni verificatoare și primirea actelor electorale, cu ce s'a și încheiat ședința.

\* **Alegerea de vicar episcopesc** pentru Consistorul român gr. or. din Oradea-mare s'a ținut ieri, în ședința antemeridiană a sinodului eparchial. Ales a fost părintele protosincol *Vasilie Mangra* cu 30 voturi; 20 bile albe.

\* **Asesori consistoriali** pentru Consistorul din Arad s'au ales în senatul bisericesc: *Vasilie Mangra*, Dr. *Ioan Trailescu* și *Gerasim Sêrb*; în senatul școlar, asesor ordinar: *Romul Ciorogariu*, — onorari: *I. Petran*, Tr. *Vațian*, Aug. *Beleş*, Ad. *Rosa*, P. *Rotariu*, Dr. *N. Oprean*, Aug. *Boțoc*, Șt. *Antonescu*, Aur. *Petroviciu*, G. *Feier* și G. *Lazar*; în senatul episcopesc, asesor ordinar: *Gerasim Sêrb* (Pil); asesori onorari: *D. Popoviciu*, *P. Tempea*, I. *Stefănuț*, *V. Olariu*, Dr. *N. Oncu*, E. *Ungurean*, G. *Purcariu*, Dr. *I. Suci*, P. *Truța*, S. *Raicu*, I. *Moldovan*; pentru Consistorul din Oradea: în senatul bisericesc, asesori onor.: *V. Papp* (Topa), A. *Horvath*; în senatul școlar, onorari: *I. Teorean*, Șt. *Domocoș*, G. *Dudulescu*, T. *Lazar*, N. *Zigre*, Dr. *Fl. Duma*, Dr. *At. Marienescu*, P. *Gavrilette*, Dr. *N. Popoviciu*; în senatul episcopesc, asesori onorari.: *P. Ciuhandu*, M. *Vancea*, I. *Moldovan*, D. *Negrean*, N. *Papp*, P. *Făssie*, P. *Papp*, I. *Glițe*, Dr. *Iust. Papp*.

\* **Chirotonire.** La liturgia din Dumineca de 16 Aprilie v. c. a fost chirotonit de cătră, P. S. Sa întru ieromonah, ierodiaconul *Ghenadie Bogoevici*, alesul paroch al nou-înființatei noastre parochii din Budapesta.

† **Cas de moarte.** *Nicolae Stoian*, paroch gr. or. rom. în Chesinț după un morb scurt, Duminecă în 16/29 Aprilie a. c. și-a dat sufletul în mâinile creatorului în etate de 76 ani împărțesit fiind cu s-tele taine. În mormântarea a fost în 18 Aprilie (1 Maiu) a. c. la 10 oare a. m. — Actul funebreal a fost săvârșit de părintele *Iosif Vuculescu* din Șoimoș, asistat de preoții: *Ioan Cimponeanu* din Lipova, *Simeon Tomescu* din Șistaroveț, *Atanasiu Todanu* din Chesinț, și *Florian Roxin* din Lipova, iar cuvântarea funebreală a fost rostită de părintele *Atanasiu Todanu* din Cherințiu.

Decedatul a servit altarului Domnului cu credință 50 ani, fiind unul dintre cei mai bătrâni preoți din întreg tractul Lipovei. Fie-i țerina ușoară și memoria binecuvântată.

\* **Porunca a unsprezecea!** Sfânta Maică Biserică ne învață zece porunci. Care e însă a unsprezecea? să-ți iubești neamul și nația din tot sufletul teu, din tot cugetul tău, și în acțiunile sale s'o spriginești din toate puterile tale, pentru-ca cinsti să ai între oameni. Asta ca unsprezecea!

Nația românească, prin reprezentanții sei puși în fruntea „Asociațiunei“, precum știți, a hotărît înființarea unei case naționale cu muzeu național istoric, etnografic și etnologic. În scopul realizării acestui plan de mare însemnătate națională a deschis o loterie de efecte, având să se efectuească sortirea la 31 Maiu. — Ca Români buni, pre lângă cele zece porunci ale bisericeii, avem să ne supunem în prima linie poruncei noastre a unsprezecea, amintită mai sus. Ear' aceasta demandă: să spriginim cu toții realizarea planului cu muzeul național și — în consecință — să cumpărăm losurile loteriei pentru casa națională toate, până într'unul. Cel ce nu cumpără barem un los de acestea, nu e nici bun Român, nici bun econom, întrelăsând a sprigini o întreprindere culturală românească, ale cărei raze binefăcătoare asupra noastră a tuturor

Românilor au să se reverse, și întrelăsând și folosirea ocaziunii de a câștiga eventual 10,000 cor. preț de 1 coroană.

Losuri se capătă la biroul „Asociațiunii” în Sibiiu str. Morii, Nr. 8, la toate băncile și librăriile românești, la colecturi și trafice, și costă numai 50 cruceri un los, cu care fute mulțimea de câștiguri în valoare totală de 25,000 cor. poți câștiga eventual câștigul principal, care singur prețuește 10,000 coroane.

\* **Mulțămită publică.** Credincioșii comunei Pârnești, indemnăți fiind de simțul de pietate față de biserica străbună, din incidentul sărbării Învierii Domnului au contribuit cu toții la procurarea unei cruci de argint de china. Primească și pe aceasta cale marinimoșii contribuitori mulțămirea noastră. Pârnești, 20 April 1900. — Comitetul parochial. Cu distincă stimă: Antoniu Sîrca, învățător gr. or.

## Concurs.

Prin rezoluțiunea Venerabilului Consistor dto 16/29 Martie 1900 Nrul 2217/1900 decretându-se sistemisarea capelaniei temporale pe lângă veteranul paroch Atanasie Paulșan din Murani (ppresbiteratul Timișorii), pentru deplinirea acesteia se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.”

Beneficiul anual: 1)  $\frac{1}{2}$  sesiune parochială 15 jug. catastrale (à 32 cor.) = 480 cor.; 2) birul parochial îndatinat câte 15 litre bucate dela jeleri și  $22\frac{1}{2}$  litre de  $\frac{1}{4}$  sesiune pământ, minimum 9—10 Hltr. à 10 cor. = 90 cor.; 3) stola în jumătate 60 cor.; 4) un intravilan parochial de 800<sup>0</sup>q. Toate aceste — afară de intravilan — dau venit de cel puțin 630 cor. anual. Contribuțiunea după beneficiu are să o supoarte alesul. Parochia nu dispune de casă parochială, deci alesul are să se îngrijească de cortel pe spesele proprii.

Dela concurenți se cere evalidația prescrișă pentru parochii de clasa a II-a, în §-ul 15 lit. b) a Regulamentului pentru parochii. Recurenții vor avé să-și înainteze recursele ajustate cu documente originale la Prea On. oficiu ppresbiteral în Timișoara-Fabric: și să se presente cu observarea §-ului 18 din susatinsul Regulament în s. biserică, spre a-și arăta desteritate omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parochial ținută în Murani la 1/14 Aprilie 1900.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresbit. Dr. TR. PUTICI, m. p.

—□—

Se escrie concurs pentru vacanta parochie din Sarand, de a III-a clasă, tractul Pestegului, comitatul Bihor, cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele sunt: 1. Casa parochială cu grădină  $\frac{1}{2}$  juger și apartințele trebuincioase în preț de 60 fl.; 2. 14 jugere pământ parochial 150 fl.; 3. Un al doilea intravilan 15 fl.; 4. Dela 100 Nr. de case câte una vică cucuruz sfărmat, cubulul à 5 fl. = 125 fl.; 5. Stoaiele usuate, și calculate după cei 5 ani din urmă 60 fl.; 6. Dela 100 Nr. de case câte una ziuă de lucru cu palmele, sau de nu ar lucra, va solvi 40 cr., de tot 40 fl.; toate la olaltă dau suma de 450 fl.

Afară de acestea, dreptul de pășunat în pășunea comanală gratis pentru ori câte vite va avé.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avea a subșterne petițiunile lor instruate conform regulamentului pentru parochii și adresate Comitetului parochial subscrișului în Lugașul-superior p. u. Eșesd, și a se presenta în

vre-o Duminecă ori sărbătoare în Sfânta Biserică pentru a-și arăta desteritatea sa în cele proțești.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: TEODOR FILIP m. p., protopresviter.

—□—

În urma ordinațiunii Veneratului Consistor gr. or. oradan de dtul Oradea-mare 6/19 Martie c. Nr. 189/37 B 1900, se escrie concurs pentru parochia vacantă Corbești, din protopopiatul Beiușului, cara e de cl. a III a cu termen de alegere 21 Maiu (3 Junie) a. c.

Emolumintele sunt: 1. Casa parochială și grădina; 2. Pământul parochial 10 holde catsstrale; 3. Pășunat liber; 4. Dela 100 case câte una brădie cucuruz sfărmat; 5. 10 zile de plug, 90 zile cu mâna; 6. Stoaiele îndătinate. — Aceste emoluminte aduc anual beneficiu de 890 coroane.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie au să-și înainteze recursurile lor instruate conform dispozițiunilor din Regulamentul pentru parochii — subsemnatului până în 20 Maiu (2 Junie) a. c. avënd până la alegere a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Corbești, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: ELIA MOGA m. p., protopresbiterul Beiușului.

—□—

În urmarea ordinațiunii Veneratului Consistor gr. or. oradan dto 6/19 Martie a. c. Nr. 161/28 B. se escrie concurs pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a din Veherd, protopopiatul Orășii-mari, cu termen de alegere pe 14/27 Maiu a. c. 1900.

Emolumintele sunt: 1. Casa parochiala cu intravilanul și supra-edificatele; 2. Pământul parochial 9 jug; catastrale și 641 □; 3. Competința de clacă 32 coroane. 4. Competința de bir 12 cubule grâu de pâne și 7 cubule orz; 5. Venitele stolare usuate, și 6. Competința de pășunat pentru 3 vite.

Acestea emoluminte la-olaltă cu întregirea, ce se speră din partea statului, sigur dau venitul minimal pentru o parochie de clasa a III-a.

Totodată se notează, că contribuțiunea erarială după pământul parochial o solvește comuna bisericască.

Doritorii a ocupa aceasta parochie au să-și înainteze recursurile lor instruate conform dispozițiunilor din Regulamentul pentru parochii — subsemnatului până în 12/25 Maiu a. c., avënd până la alegere a-se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Veherd, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop.

## LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Comuna bisericască gr. or. roraână Gopiu (Gyapju), comitatul Bihor, a hotărit renovarea internă și esternă a Bisericei, precum și rădicarea unui iconostas nou.

Reflectanții, cari doresc a concurge la aceasta întreprindere, sunt poștiți a-și da ofertele în scris până în 7/20 Maiu a. c.

Planul și condițiunile renovării se pot vedé la oficiul parochial.

Se notează, cumcă iconostasul și pingatul Bisericei se pot întreprinde și separat de celelalte renovări.

Gopiu, 16/29 Aprilie 1900.

Comitetul parochial.